

7. Жихарева В.В. Теория и практика инвестиционной деятельности судоходных компаний: монография / Жихарева В.В. – Одесса: ИПРИЭИ НАНУ, 2010. – 480 с.
8. Ламбен Ж.Ж. Менеджмент, ориентированный на рынок / Ж.Ж. Ламбен; пер. с англ. под ред. В.В. Колчанова. – СПб.: Питер, 2006. – 800 с.

Колегаєв І. М.

Одеська національна морська академія

РОЗВИТОК МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Резюме

Морський транспортний комплекс світової економічної системи, розвиваючись як саморегульована підсистема, перебуває у твердій залежності від динаміки глобальних соціально-економічних відносин. З одного боку, виділяються чисто комерційні завдання судноплавних компаній, а з іншого, принциповим стає досягнення адекватності стану міжнародних економічних відносин, екологічної рівноваги й стійкості розвитку морського транспортного комплексу. Ефективність його розвитку і функціонування визначається нормалізацією інвестиційної й функціональної діяльності. У цьому процесі через істотний вплив зовнішніх факторів складним залишається вибір параметрів розвитку національного флоту. Вони повинні забезпечувати транспортну незалежність зовнішньої торгівлі й відповідати основним характеристикам конкурентного протистояння. Саме останнє обмежує вихід країн, що розвиваються, у статус морських. Окремі судноплавні компанії не можуть формувати загальне сприйняття глобального ринку морської торгівлі.

Ключові слова: параметри морського транспорту, конкурентні обмеження, ефективність розвитку, збалансованість стояння.

Kolegaev I. M.

Odessa National Maritime Academy

DEVELOPMENT OF MARINE TRANSPORT OF UKRAINE IN MODERN CONDITIONS

Summary

A marine transport complex of the world economic system, developing as self-regulated subsystem, strongly depends on the global social-economic relationship dynamics. On the one hand, the commercial tasks of shipping companies are clearly determined, and on the other hand, the international economic relations adequacy, ecological balance and stability of marine transport complex development become essential. The efficiency of its development and functioning is predetermined by investment and functional activity normalization. The external factors effect makes it difficult to choose the parameters of national fleet development. They must provide a foreign trade transport independence and satisfy the basic features of the competition struggle. The last factor set a limit on getting marine status for developing countries. Separate shipping companies cannot form common perception of the global sea trade market.

Keywords: Maritime transport, competitive restrictions, development effectiveness, balance of standing.

УДК 338.432

Кондратюк О. І.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЗЕРНОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Розглянуто сучасний стан, основні проблеми та перспективи розвитку зернопродуктового комплексу. Визначено фактори, що здійснюють вплив на розвиток зернопродуктового підкомплексу. Розкрито сутність та відображено вплив ключових факторів на діяльність підкомплексу.

Ключові слова: зернопродуктовий підкомплекс, зовнішні фактори, внутрішні фактори, ефективний розвиток, споживання, експорт.

Постановка проблеми. Україна має значний аграрний потенціал, володіючи одним із найбільш родючих чорноземів і унікальними кліматичними умовами, що сприяє виробництву високоякісної сільськогосподарської продукції. Сьогодні в аграрному секторі перебуває 70% території України, для значної кількості населення виробництво сільськогосподарської продукції є базовим джерелом доходу. Крім того зростає експорт сільськогосподарської продукції. Так, у 2013 році Україна

експортувала сільгоспродукції на 17,3 мільярда доларів, а це понад 27% від загального експорту України, імпорт же становив 8,6 мільярда доларів. Частка сільськогосподарських товарів у експорті в 2014 році збільшилася на 4 пункти до 30,9%, а торговельне сальдо склало \$10,6 млрд, що на 20,4% більше, ніж у 2013 році [1].

За останні роки Україна стала активним гравцем світового зернового ринку. Як відзначають аналітики Європейського банку реконструкції

і розвитку, світові ринки продовольства стали більш залежні від поставок з Чорноморського регіону – Росії, України та Казахстану [2]. Без урахування тимчасово окупованої території Криму і Севастополя врожай зернових та зернобобових культур у 2014 році склав 63,8 млн тонн, що на 2,4% більше показників 2013 року, що у свою чергу сприяло збільшенню обсягів експорту. Відтак, на сьогодні наша країна займає друге місце у світі серед експортерів зерна.

У структурі експорту продукції аграрного сектора України значна частка припадає на продукти рослинного походження – 51,5%. Загалом, за даними УКАБ, найбільш експортованими товарами українського сільського господарства стали: соняшникова олія (21,3% від загального експорту АПК), кукурудза (20,1%), пшениця (13,7%), макуха, окрім соєвої та арахісової (5,6%), та ріпак (5,2%). Таким чином, зернові культури зайняли частку 39% від загального експорту сільськогосподарських товарів, а жири та олії – 23%. Саме зі збільшенням частки експорту продукції у товарній структурі продовольчого ринку все більше уваги приділяється зернопродуктовому підкомплексу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зернопродуктовий підкомплекс займає особливе місце у виробництві сільськогосподарської продукції і є складною виробничо-економічною системою, та поєднує зернопереробку і харчову промисловість, торгівлю і обслуговуючі галузі. Він є одним із найбільших в агропродовольчій сфері, а успішність діяльності виробників зерна залежить від ефективності взаємодії з сполученими галузями, що входять до його складу. Важливі аспекти функціонування зернопродуктового підкомплексу розглянуто в наукових працях відомих учених-економістів. Теоретичні питання вдосконалення механізмів функціонування аграрної сфери розглядалися В.Г. Андрійчуком, М.Ф. Кропивком, Ю.Я. Лузаном, М.Й. Маліком, Л.О. Мармуль, В.Я. Месель-Веселяком, О.Г. Шпикуляком та ін. Економічним проблемам розвитку зернопродуктового підкомплексу присвячено розробки В.І. Бойка, П.Т. Саблука, О.М. Шпичака та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, незважаючи на високий рівень теоретичних і науково-практичних розробок, залишаються відкритими питання інтегрованого розвитку зернопродуктового підкомплексу та пристосування його діяльності до сучасних умов.

Мета статті полягає у визначенні основних проблем зернопродуктового підкомплексу, які виникають на сучасному етапі, та визначенні основних напрямків його розвитку, що будуть сприяти підвищенню ефективності та конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні світовий ринок зерна характеризується такими ознаками: зерно є одним із життєво необхідних, найбільш важливих продуктів харчування, вирощування зерна можливе не на всіх територіях, зерно належить до таких продуктів, які можна тривалий час зберігати, зерно майже не рекламується традиційними засобами (реклама на телебаченні, реклама виробника, реклама торговельної марки – посередника чи виробника), тобто зерну зазвичай не присуджується торговельна марка (як наприклад, для молока, фруктів та овочів).

Зерновиробництво (в усьому спектрі зернових, зернобобових і зернофуражних культур), заготівля і зберігання зерна, переробка та реалізація

продукції формують основне виробництво зернопродуктового підкомплексу. До його складу входять підприємства, що випускають спеціалізовані технічні засоби для зернового господарства, технологічне обладнання для галузей, що переробляють зерно.

Зернопродуктовий підкомплекс можна уявити як сукупність взаємопов'язаних елементів, що взаємодіють з навколишнім середовищем, його діяльність має бути спрямована на досягнення позитивного ефекту [3].

Вивчення зернопродуктового підкомплексу як економічної категорії вимагає системного підходу, а саме необхідності розгляду зернового ринку у тісному зв'язку з виробництвом зерна та його переробкою [4].

Зернопродуктовий підкомплекс має різноманітне інфраструктурне забезпечення, а саме: спеціалізований транспорт для перевезення борошна, хліба та інших продуктів; науково-дослідні інститути, селекційні станції, конструкторські бюро, які забезпечують селекцію зернових культур, насінництво та агротехніку їх вирощування, технологію зберігання і переробки зерна, борошномельної, круп'яної, хлібопекарної і пивоварної промисловості.

Особливістю зернопродуктового підкомплексу є те, що його кінцева продукція може використовуватися: по-перше – як продукт харчування, тобто зернопереробки (борошно, крупи, хлібобулочні та макаронні вироби тощо), що надходять через торговельну мережу до споживача; по-друге – як товарна продукція кожної складової галузі підкомплексу, що пов'язує підприємства різних галузей технологічним ланцюгом [5]. В сучасних умовах ведення підприємницької діяльності підприємства зернопродуктового підкомплексу повинні організувати свою діяльність з урахуванням особливостей технологічного ланцюга: виробництво – зберігання – переробка зернової продукції.

Таким чином, окрім задоволення потреб населення в продукції, що виготовляється із зерна, не менш важливими є: створення збалансованого ринку зернової продукції, підвищення конкурентоспроможності на світовому ринку, більш повне використання виробничих потенціалів, скорочення втрат у ланцюзі: виробництво – транспортування – переробка – торгівля зерном.

На діяльність зернопродуктового комплексу впливають різні фактори, що пов'язані з особливостями його функціонування. Так, значний вплив спричиняють економічні відносини між сферами виробництва, заготівлі та переробки зерна; рівень розвитку ринку зерна; ефективність державного регулювання; умови фінансування та кредитування; ступінь розвитку інформаційно-аналітичного й маркетингового сервісу.

У сучасних умовах значна частина сільськогосподарських та переробних підприємств зернопродуктового комплексу відчуває нестачу власних коштів для повноцінного розвитку виробничої діяльності. За підрахунками спеціалістів, виходячи з нормативної та технологічно обґрунтованої потреби на виконання запланованих обсягів весняно-польових робіт, сільськогосподарським товаровиробникам потрібно 53,7 млн грн, з них на придбання мінеральних добрив та засобів захисту рослин – 14,1 млн грн, насіння – 12,6 млн грн, паливно-мастильних матеріалів – 5,8 млн грн, для придбання запасних частин та ремонту сільськогосподарської техніки – 1,3 млн грн. Забезпеченість сільськогосподарських підприємств власни-

ми коштами на даний час становить 72 відсотки (38,6 млн грн), 28% складають запозичені кошти (15,2 млн грн) [6].

Низький рівень матеріально-технічного забезпечення цих підприємств унеможливило ведення розширеного виробництва за рахунок використання лише власних коштів [7]. Як зазначає Л.О. Мармуль, близько 85% техніки в господарствах експлуатується за межами амортизаційних строків. Зокрема, зі строком до 10 років експлуатується 16,2% тракторів, 21,7% зернозбиральних комбайнів, решта техніки від 10 до 20 років і вище, а готовність тракторів, автомобілів, комбайнів, інших засобів до польових робіт залишається невисокою і складає 0,59-0,77 [8].

Крім того, до переліку негативних тенденцій у розвитку зернопродуктового підкомплексу варто додати такі, як посилення диспропорцій у розподілі прибутку між підприємствами різних галузей підкомплексу; зменшення рентабельності переробних підприємств у порівнянні з підприємствами інфраструктури; збільшення частки тіньових каналів реалізації зерна; низька якість зерна; монопольні тенденції з боку переробних підприємств; відсутність доступної інформації про ціни на зерно на світовому ринку; при виробництві зерна та зернопродукції втрачається значна частина сировини та мають місце великі затрати праці.

При формуванні зернопродуктового підкомплексу варто враховувати можливість виробництва зерна, потужності для його зберігання, переробки та виробництва зернопродуктів, ефективність виробництва кінцевої продукції, потреб в продуктах переробки зерна. Вивчення попиту на ринку зерна України передбачає необхідність враховувати внутрішнє та зовнішнє споживання (табл. 1).

Таблиця 1
Баланс попиту та пропозиції зерна [9]
(з урахуванням продуктів переробки зерна,
тис. тонн)

	2013/2014	2012/2012	2011/2012
Пропозиція продукції	69 087	58016	63075
Внутрішнього ринку – всього	68 859	57794	62900
Виробництво	62 997	46173	56675
Залишки на початок періоду	5 862	11621	6225
Зовнішнього ринку (імпорт)	228	222	175
Попит на продукцію	69 087	58016	63075
Внутрішнього ринку – всього	28 655	27849	28598
у тому числі:			
фонд споживання	6 512	6660	6697
насіння	3 118	3625	3625
корми	16 036	14767	14792
переробка на нехарчові цілі	1 741	1674	1676
втрати обігу	1 248	1123	1808
Зовнішнього ринку (експорт)	33 275	23222	25392

Складено на основі [9]

Внутрішнє споживання у країні традиційно формується відповідно до витрат зерна на насіння, продовольчі та кормові потреби, промислового переробку. Внутрішнє споживання зерна є стратегічно важливим показником для країни, оскільки воно визначає норму забезпечення населення хлібом та

хлібними продуктами (крупами, макаронними виробами) і навіть у непрямому розумінні м'ясними та молочними продуктами. Зовнішнє споживання становить експорт і переважно визначається залишковими ресурсами зерна під значним впливом існуючої кон'юнктури національного ринку та прогнозованої ситуації на світовому ринку зерна.

Незважаючи на збільшення споживання зерна, необхідно враховувати і існуючу тенденцію до зменшення чисельності населення України, що обмежує обсяги внутрішнього споживання. Отже, для розвитку зернового сектора країни та забезпечення його конкурентоспроможності необхідно нарощувати обсяги експорту зерна, які не залежать від чисельності населення.

Як зазначає К. Лебедев, в умовах інтеграції зернопродуктового підкомплексу України в систему міжнародного поділу праці, експорт, як правило, виступає як функція стабілізації та розвитку даної сфери, утримує інвестиційну активність, у тому числі для розширення експортних поставок (експортно орієнтовані підприємства підкомплексу підтримують високу норму прибутку, що не скорочують кількість робочих місць, володіють достатньою базою оподаткування для формування доходної частини місцевого бюджету) [10].

Обсяги експорту становлять 50-60% від загальних обсягів зерна, яке реалізується в Україні. А в традиційні урожайні роки для України при перевищенні пропозиції зерна над внутрішнім споживанням майже у 1,5-1,6 рази експорт виконує роль стабілізатора цінової ситуації на внутрішньому ринку. Збут надлишку зерна на експорт дозволяє утримувати доходи сільськогосподарських товаровиробників від значного падіння та отримувати стабільне надходження валюти в країну.

В основі ефективного розвитку зернопродуктового підкомплексу лежить система взаємодій між сільськогосподарськими товаровиробниками, переробними підприємствами й організаціями, що займаються реалізацією зерна і продуктів його переробки [3].

Потребують вирішення питання, пов'язані з підвищенням якості та асортиментом хлібопродуктів; збільшенням виробництва високоцінних сортів пшениці (твердих і сильних), жита, гречки, проса, рису; завершення формування системи машин, зокрема, повне задоволення потреби господарств в збиральній й іншій техніці, мінеральних добривах; розширення потужностей для післязбиральної обробки зерна (очищення, сушіння), складів та елеваторів; переведення насінництва на промислово основу.

Важливою умовою створення ринку зерна і розвитку конкуренції у сфері його реалізації є також розвиток системи зберігання зерна виробниками у власних і орендованих сховищах, що дозволяє протягом року підтримувати певний рівень пропозиції зерна і не допускати монополізації його запасів посередницькими фірмами, ліквідувати перепони на шляху руху товарних потоків зерна на території України. Це дасть можливість виробникам зерна і торговельним посередникам у різних регіонах України конкурувати при продажі та купівлі зерна на оптових ринках і біржах.

Н. Сулима, досліджуючи рівень розвитку зернопродуктового підкомплексу, вказує на неповне використання можливостей виробництва зерна. Тому для збільшення виробництва зерна та підвищення економічної ефективності зернопродуктового підкомплексу пропонує: удосконалити структуру зернового господарства відповідно до

потреб ринку з повним урахуванням можливостей агрокліматичного потенціалу; відродити в аграрних підприємствах систему сівозмін; розширити застосування інтенсивних технологій вирощування зернових культур, дотримання видової та сортової агротехніки; забезпечити впровадження в усіх господарствах системи удобрення зернових культур з урахуванням їх біологічних і господарських особливостей та фаз зростання і розвитку рослин; сконцентрувати виробничий потенціал підкомплексу на збільшенні обсягів виробництва сильних і твердих пшениць, що сприятиме поліпшенню якості зерна [11].

Тісний зв'язок учасників зернопродуктового підкомплексу як із зовнішнім, так і внутрішнім ринком диктує необхідність формування чіткої, економічно обґрунтованої системи зовнішньоекономічної та маркетингової діяльності. Вирішення цих питань і є головним завданням формування ефективної системи менеджменту, спрямованого на формування організаційно-економічного механізму розвитку зернопродуктового підкомплексу в Україні. У найближчі роки учасникам ринку доведеться задуматися над питанням її модернізації, адже виробничий потенціал України оцінюється в 100 і більше мільйонів тонн зерна щорічно. Проблема сучасного стану зернопродуктового комплексу повинна вирішуватися на якісно новому організаційно-економічному рівні, використовуючи нові принципи і методи, у тому числі й логістики.

Нині основною причиною, яка стримує розвиток зернового виробництва, є недосконалість організаційно-економічних відносин між суб'єктами зернопродуктового комплексу, що виявляється у невідповідності структури виробництва зерна потребам ринку, неузгодженості інтересів підприємств зернової галузі та пов'язаних з нею галузей та видів діяльності, неефективному збуті зернової продукції.

Основними завданнями сучасного етапу розвитку зернопродуктового підкомплексу визначено: збалансування структури посівних площ під зерновими та зернобобовими культурами; збільшення обсягів виробництва продукції підвищеної якості зернових і зернобобових культур; повне задоволення потреб господарств товаровиробників зерна у сільськогосподарській техніці, добривах і засобах захисту рослин; удосконалення існуючих виробничих потужностей сільськогосподарських та хлібоприймальних підприємств для зберігання і заготівлі зерна з високими товарними якістьми; поліпшення якості та асортименту продуктів переробки зерна; вдосконалення інфраструктури ринку зерна тощо [12].

Тому ефективний розвиток зернопродуктового комплексу потребує використання дієвих інструментів організаційно-господарської та економічної політики.

Розвиток зернового виробництва забезпечуватиметься шляхом:

– використання досягнень генетики і біотехнології, селекції і насінництва та впровадження нових сортів і гібридів рослин, що характеризуються підвищеною посухо- та холодостійкістю, стійкістю до хвороб і шкідників, більш високою потенційною врожайністю. Передбачається щоріку заготовляти насіння зернових культур у державний насіннєвий страховий фонд у розмірі 5% загальної потреби та зберегти систему виплати часткової компенсації придбаного насіння еліти і батьківських форм за рахунок коштів бюджету;

– розширення застосування інтенсивних технологій вирощування озимої пшениці на зерно на площі 5 млн га;

– здійснення заходів для інтенсифікації виробництва зерна.

Так як ефективність зернопродуктового підкомплексу в Україні має велике значення для всього аграрного виробництва, необхідно знаходити шляхи його розвитку, від якого буде залежати не тільки діяльність даного підкомплексу, а і продовольча безпека країни. Цей процес неможливий без розширення та поглиблення міжгалузевих зв'язків, тому для підвищення економічної ефективності зернопродуктового підкомплексу в цілому необхідне комплексне вирішення питань щодо зростання продуктивності праці, раціонального використання трудових ресурсів, зменшення втрат продукції у процесі виробництва, транспортування, зберігання, переробки та реалізації зерна і зернопродуктів [13].

Сучасний стан зернопродуктового підкомплексу дає підстави для висновку, що вирішення питання еквівалентного міжгалузевого обміну на ринку зерна між його учасниками лежить у площині виробництва, заготівлі та переробки зерна в єдиній економічній системі, упорядковуючи цим виробничі та фінансові взаємозв'язки. Це дозволить надати пріоритетності економічним інтересам виробників зерна, вирівнюванню в отримуваних прибутків усіх партнерів і розвитку між ними ефективних економічних відносин. Дуже важливо, щоб при цьому діяв ринковий механізм інтегрованої економіки.

Висновки і пропозиції. Узагальнюючі вищенаведене, можна зробити висновок, що в сучасних економічних умовах зернопродуктовий підкомплекс у вигляді закінченої вертикально-інтегрованої агропромислової системи ще не сформувався. Подальший розвиток зернопродуктового підкомплексу повинен містити заходи щодо регулювання цін на ринку зерна задля надання можливості зерновиробникам функціонувати повноцінно та ефективно, реконструкції існуючих та будівництва нових спеціалізованих підприємств, оновлення та поповнення технічної бази, впровадження ресурсозберігаючих технологій, підготовки та перепідготовки керівників, фахівців та робітників аграрної сфери.

Список літератури:

1. Україна в 2014 році збила рекордний врожай зерна за всі роки незалежності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.theinsider.ua/business/54b90bea7385f/>.
2. ЄБРР: світовий ринок зерна став більше залежати від поставок з України, Казахстану і РФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/politics/>.
3. Погіршук Б. Інвестиційно-інноваційне забезпечення ефективного функціонування зернопродуктового підкомплексу України: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / Б.В. Погіршук. – Миколаїв, 2010. – 35 с.
4. Носенко В. Формування конкурентоспроможності зернопродуктового підкомплексу на рівні регіону: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.02 «Економіка сільського господарства і АПК» / В.А. Носенко. – Дніпропетровськ, 2005. – 18 с.

5. Галенко О.І. Формування зернопродуктового кластера в південному регіоні [Електронний ресурс] / Галенко О.І. – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.1/61.pdf>.
6. Забезпеченість сільгоспідприємств власними коштами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oda.te.gov.ua/>.
7. Стимулювання інвестиційної діяльності розвитку зернопродуктового комплексу регіону асистент / В.М. Ціхановська, С.В. Томчук // Збірник наукових праць ВДАУ. – 2008. – Випуск 36. – С. 112-117.
8. Мармуль Л.О. Матеріально-технічне забезпечення регіональних АПК / Л.О. Мармуль // Економіка АПК. – 2007. – № 2. – С. 12.
9. Балансы МРГ. Украинская зерновая ассоциация [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://uga-port.org.ua/balansy-zerna/>.
10. Лебедев К.А. Интеграция Украины в мировой рынок зерна / К.А. Лебедев // Культура народов Причерноморья. – 2009. – № 164. – С. 108-112.
11. Суліма Н.М. До питання ефективності функціонування підприємств зерно продуктивного підкомплексу / Н.М. Суліма // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (ек. науки). – № 1 (21). – Том 3. – С. 242-248.
12. Ефективність функціонування зернопродуктового підкомплексу: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.07.02 / О.А. Нечипоренко; Нац. аграр. ун-т. – К., 2006. – 19 с.
13. Резніченко Д.В. Зовнішньоекономічна аграрна політика як фактор підвищення конкурентоспроможності АПК / Д.В. Резніченко // Наукові праці Полтавської державної академії. Вип. 1 (6). – Т. 2. – Полтава: ПДАА, 2013. – С. 258-261.

Кондратюк О. И.

Киевский национальный торгово-экономический университет

ПРОБЛЕМЫ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ЗЕРНОПРОДУКТОВОГО ПОДКОМПЛЕКСА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Резюме

Рассмотрены современное состояние, основные проблемы и перспективы развития зернопродуктового подкомплекса. Определены факторы, которые влияют на развитие зернопродуктового подкомплекса. Раскрыта суть и определено влияние ключевых факторов на деятельность подкомплекса.

Ключевые слова: зернопродуктовый подкомплекс, внешние факторы, внутренние факторы, эффективное развитие, потребление, экспорт.

Kondratuk O. I.

Kiev National Trade and Economic University

PROBLEMS AND DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL GRAIN SUB COMPLEX IN MODERN CONDITIONS

Summary

The current state of the main problems and prospects of the grain industry were considered, the influence factors on the development of carry grain industrial were determined. Shown the essence and the influence of key factors on the activities of the sub complex.

Keywords: industrial grain sub complex, external factors, internal factors, the effective development, use, an export.